

С Т А Н О В И Щ Е

Относно: дисертационен труд на д-р Александър Иванов Георгиев на тема: „Влияние на сърдечно-съдовите заболявания и диабета върху денталното лечение“ с научен ръководител доц. д-р Миглена Балчева-Енева, дм за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на научна специалност „Терапевтична стоматология“.

От: доц. д-р Мария Стоянова Денчева, дм, катедра „Образна и орална диагностика“, Факултет по дентална медицина, Медицински университет–София, член на Научно жури, заповед на Ректора на МУ Варна № Р-109-182/ 15.04.2022, определена за изготвяне на становище съгласно протокол 1 от 26.04.2022.

Представеният комплект материали за Процедурата за придобиване на ОНС „доктор“ на д-р Александър Иванов Георгиев е в съответствие с Правилник на МУ-Варна за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности.

От автобиографията на д-р Георгиев става ясно, че той владее немски и английски език. През 2019 придобива специалност по Орална хирургия.

Дисертационният труд на тема „Влияние на сърдечно-съдовите заболявания и диабета върху денталното лечение“, е с обем от 172 страници, онагледен е с 46 таблици, 27 фигури и 4 приложения. Библиографската справка включва 4 източника на кирилица и 168 на латиница като 70 от тях са от последните 10 години.

Считам , че изборът на тема на настоящия дисертационен труд може да се определи като стъпка в последователното търсене на част от колегите в академичните среди в трите медицински университета в България за развитие и в крайна сметка за нормативно обособяване на дентална специалност по Орална патология. Това е гранична област в денталната медицина, която в най– пълен обем може да отговори на нуждите от дентално лечение и профилактика сред пациенти със социално значими заболявания каквито са диабета и хипертонията. За съжаление пациентите с тези заболявания присъстват ежедневно в денталната практика. Те са обременени както от самото заболяване така и от приема на медикаменти и техните странични действия

В литературния обзор д-р Александър Георгиев се спира подробно на най-актуалните данни за разпространението на тези две заболявания и затова как те се отразяват на различни дентални манипулации. Разгледани са прилаганите при сърдечно-съдови заболявания групи медикаменти и в частност антикоагуланти, антиагреганти, аспирин, нискомолекулярен хепарин и влиянието им върху основни инвазивни дентални манипулации като е проучен и споделен световният опит. Въз основа на липсващи данни и противоречия в част от указанията за дентални манипулации при тези специфично дефинирани пациенти д-р Георгиев определя и целта на представения дисертационен труд.

Целта „Да се съпостави успеваемостта на инвазивното дентално лечение при болни със сърдечно-съдови заболявания, диабетно болни и здрави пациенти „ е достатъчно конкретна и нейното изпълнение е постигнато с формулирането и изпълнението на четири задачи.

Общо изследваните пациенти са 42, разпределени в три групи, съобразно задачите - група на пациентите с диабет, с хипертония и контролна група във възрастовия диапазон от 18 до 89 години. На всички участници са направени рентгенографски изследвания, кръвни изследвания с измерване на кръвна захар, АСАТ, АЛАТ, левкоцити, тромбоцити, хематокрит, INR като са извършени и различни инвазивни дентални манипулации с малък хирургичен обем.

Резултатите по първа задача „**Да се изгради профил на пациента, нуждаещ се от инвазивно дентално лечение, по отношение на възраст, пол и клинично здраве**“ сочат, че броят на мъжете и жените, които се нуждаят от инвазивно дентално лечение е приблизително еднакъв. Минимум 2/3 от тези пациенти са с едно или повече съпътстващи заболявания, във възрастовата група от 45-59 години. При мъжете, и при жените се наблюдава тенденция за увеличаване на нивата на кръвна захар във възрастовите групи.

Резултатите по втора задача : **Да се изследва успеваемостта на инвазивното лечение при здрави пациенти** сочат, че 26,5% от общите манипулации по задачата са свързани с поставяне на дентални импланти, а 73,5% с други инвазивни манипулации. Наблюдава се 100% успеваемост при имплантологичното лечение и 96,7% при останалите инвазивни манипулации, което основно се обяснява със здравословния профил на тази група, потвърден от кръвните изследвания.

Резултатите по трета задача „**Да се изследва успеваемостта на инвазивното лечение при болни със ССЗ и антикоагулантна/антиагрегантна терапия или**

антикоагулантна /антиагрегантна терапия“ сочат, че при тези пациенти не е установен случай на тежко следоперативно кървене, налагащо допълнителна обработка на раните. Успеваемостта при поставяне на имплантати е 96,8% – 97,1% при мъже и 94,8% при жени. Общата успеваемост при извършени хирургични манипулации е 95,87% – 96,4% при мъже и 93,8% при жени. Тези пациенти имат нормални стойности на левкоцити, тромбоцити, АСАТ, АЛАТ, хемоглобин и еритроцити. Установяват се леко завишени стойности на кръвната захар в сравнение с контроланата група пациенти, но без статистическа значимост. Според д-р Георгиев оценката на риска от кървене и съответно от образуване на тромб трябва да бъде правена със специфични кръвни изследвания. Няма универсален показател за измерване на състоянието на кръвосъсирващата система, затова е изказано становище за лечение на тези пациенти като се подразделят на такива, които приемат Аспирин, директни и индиректни антикоагуланти и болни с висок риск от тромбоемболизъм.

Резултатите по четвърта задача **„Да се изследва успеваемостта на инвазивното лечение при пациенти с диабет“** сочат, че при пациентите с добър и умерено добър гликемичен контрол не е установен случай на тежко следоперативно възпаление, което да корелира с повишените нива на кръвна захар както и че при добра подготовка и спазването на съвременните хирургични протоколи хирургичното лечение на диабетици може да бъде прогнозируемо.

Научните и потвърдителните приноси на дисертацията са безспорни. Отчитам като изключително важни приносите с приложен характер, с които всеки общопрактикуващ дентален специалист, запознал се с дисертацията, може да се съобрази и би се чувствал много по- сигурен ако има въпроси, свързани с лечението на пациенти с диабет тип 2 и пациенти със сърдечно-съдови заболявания. Разбира се навлизането на подобни научни разработки в ежедневната дентална практика е много трудно и предлагам, за да се улесни достъпът до тази информация д-р Георгиев да популяризира по удачен начин резултатите си от дисертацията и алгоритмите за работа, които извежда.

Авторефератът на д-р Александър Георгиев отразява най – важните акценти от проведеното проучване. Изброените шест приноса са с безспорен научно–приложен характер, но като такива с най–голям личен принос бих определила предложените протоколи за лечение чрез инвазивни дентални манипулации на пациенти със сърдечно-съдови заболявания и провеждана антитромботична или антикоагулантна терапия и за лечение чрез инвазивни дентални манипулации на пациенти с диабет тип 2.

Във връзка с разработването на дисертационния труд са реализирани две участия в научни форуми и три научни публикации, които покриват изискуемият минимум. Не е приложена справка с цитирания.

Като недостатъчно проучен въпрос в дисертацията бих определила влиянието на продължителността на прием на конкретните медикаменти в групите върху организма и извършените хирургични интервенции. Разбира се този факт не омаловажава научния труд на д-р Георгиев, а само предлага отправна точка за следващите му научни търсения, свързани с пациентите със сърдечно съдови заболявания и диабет тип 2.

Заклучение

Д-р Александър Иванов Георгиев анализира задълбочено темата, която си е поставил, насочвайки изводите си не само в научен аспект, но и към практическата полза и ежедневния подход на денталния лекар към пациенти с толкова разпространени заболявания каквито са диабет тип 2 и сърдечно-съдовите заболявания.

През годините проблемът за оралното здраве на пациентите и двупосочната връзка с общоздравословният им статус не е спирал да вълнува определена част от академичната дентална гилдия в България. В този смисъл приемам д-р Георгиев за съмишленик и последовател на течението в денталната медицина, което излиза от рамките на рутинното заболяване и се насочва към общомедицинския поглед върху пациентите.

Дисертационният труд доказва, че докторантът д-р Александър Георгиев **притежава** задълбочени теоретични знания като **демонстрира** качества и професионални умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Представеният дисертационният труд „Влияние на сърдечно-съдовите заболявания и диабета върху денталното лечение“ **отговарят** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Варна.

Въз основа на гореизложеното давам своята положителна оценка за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“ на д-р Александър Георгиев по докторска програма «Терапевтична стоматология».

16.05. 2022 г.

София

Изготвил становище: /

(доц. д-р Мария Денчева, дм)